

Forløb 1

Bondestenalderen

Dansk – Historie

Titel: Dagligliv på en boplads i bondestenalderen

Fag: Dansk - historie

Klassetrin: 3.-4. klasse, normalklasser/specialklasser

Årstid: Forår, sommer, efterår

Kort om:

Forløbet arbejder med forskellige sider af dagliglivet på en boplads i Bondestenalderen, f. eks: Hvordan byggede og indrettede man sine huse? Hvordan gik man klædt, og hvad lavede man tøjet af? Hvordan lavede man redskaber og våben og af hvilke materialer? Hvilke dyr gik man på jagt efter? Osv.

Formål:

Formålet med forløbet er at knytte konkrete, sanselige oplevelser og aktiviteter sammen med relevante faglige områder indenfor dansk og historie med fokus på bondestenalderen. Gennem praktiske opgaver erfarer eleverne, hvor afhængige menneskene var af den omgivende natur, når der f.eks. skulle laves våben, redskaber, mad og tøj.

Faglige formål:

Dansk:

- bruge talesproget i samtale, samarbejde og diskussion og fungere som ordstyrer i en gruppe
- videreudvikle ordforråd, begreber og faglige udtryk
- fortælle, forklare, kommentere, interviewe og fremlægge
- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel
- bruge skrivning til at fastholde og strukturere ideer og tanker
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster med god forståelse
- søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk

Historie:

- gengive historiske fortællinger fra dansk historie
- fortælle om sammenhænge mellem materielle kår og hverdagsliv
- kende til hverdagen i andre kulturer

Forberedelse:

Eleverne skal have arbejdet med Stenalderen, f.eks. ved at læse:

- "Livet i stenalderen" i "Rundt i historien – Kampen for livet" - Alinea 2005
- "Alle tiders stenalder - Alinea 1998
- "Historie 3" af Erik Dehn og Jens Aage Poulsen – Gyldendal 2011

Det kan også anbefales at læse:

- "På besøg i Stenalderen" – Klematis. Vi følger en "stenalderfamilie", der laver forskellige arbejder på bopladsen på Hjerl Hede
- "Stenalderen" - et emnehæfte om bondestenalderen med letlæselig tekst – Skoletjenesten Hjerl Hede

- "Arns kamp"- en dramatisk og realistisk historie, der giver indtryk af dagligdagen i Bondestenalderen set ud fra barnets synsvinkel – af Palle Petersen – Borgens forlag

Inden I kommer til Hjerl Hede husk da:

- Eleverne skal være forberedte på, at I skal på tur og opleve en masse, men også at I skal arbejde fagligt på stedet
- Eleverne skal være ordentligt klædt på og have mad og drikke med
- Læreren skal gennemgå, hvad det vil sige at være på museum, hvor mange af genstandene er registrerede og "ægte" gamle og derfor skal tages vare på
- I kan se på museets hjemmeside sammen, så eleverne kan danne sig indre billeder af, hvor de skal hen. Se evt. på "galleri"
- Det er en god ide at printe nogle kort over landsbyen(kan downloades på hjemmesiden: <http://www.hjerlhede.dk/da/content/guide-og-kort>), så eleverne kan finde rundt

Aftal med eleverne hvordan de vil fremlægge og fastholde dagens oplevelser hjemme på skolen:

- Lave en udstilling
- Skrive et dagbogsblad / logbog
- Lave en miljøbeskrivelse
- Skrive en lille historie til skolebladet
- Lave en powerpoint
- Lave et rollespil / en dramatisering

Hvad skal du bruge:

- Digital kamera til dokumentation
- Papir / blyant til refleksion og noter
- Historien om Arn
- Museet har kasser, der udleveres ved ankomsten, med materialer og instruktionsark til flg. aktiviteter: grutte korn, lave pil, lave smykke, spinde uld

Hvor lang tid tager det:

Forløbet tager ca. 3 timer. Hertil lægges transport, fri oplevelsestid og tid til at spise madpakker.

Sådan gør du:

- Kontakt Hjerl Hede på tlf. 9744 8060 eller info@hjerlhede.dk og bestil tid til forløbet
- Når I kommer til Hjerl Hede, bliver I mødt af en medarbejder fra Skoletjenesten, som viser Jer tilrette og udleverer materialekasserne
- Resten af tiden er klassen på egen hånd sammen med deres lærer, og det er læreren, der har ansvar for forløbet og opholdet på bopladsen og i landsbyen. Der skal tages hensyn til, at Hjerl Hede er et museum, og eleverne skal vide, hvordan man færdes sådan et sted

- Giv eleverne lidt tid til at se sig omkring på bopladsen, inden du samler dem i stenalderhuset og læser op af fortællingen om Arn.
- Del eleverne i 3-4 grupper og gennemgå, hvad der skal laves ved hver aktivitet. De enkelte aktiviteter tager ca. ½ time
- Materialerne lægges pænt tilbage i kasserne efter brug og afleveres i centeret ved Skoletjenestens kontor
- Til sidst kan eleverne arbejde med "Miljøbeskrivelse" (se bilag). Inden I forlader bopladsen, samles eleverne og læser teksterne op for hinanden

Forslag til videre arbejde:

Hvad er en arkæolog? Hvordan arbejder arkæologer? Hvilke metoder kan give os viden om fortiden? Hvad finder vi i jorden, og hvordan ved vi, hvor gammel en genstand er?

Lav en udgravningskasse med knogler, potteskår, flinteflækker m.m!

Forfatter: Inge-Merete Bøge, Skoletjenesten, Frilandsmuseet Hjerl Hede, imb@hjerlhede.dk

Miljøbeskrivelse

Fag: Dansk.

Klassetrin: 3. – 6. klasse.

Årstid: Forår, Sommer, Efterår eller Vinter.

Kort om: En individuel skriveøvelse, hvor eleverne oplever forskellige miljøer på tæt hold. Disse miljøer kan være meget forskellige, fx et supermarked, en strand, en skov, en kirke, en idrætshal osv.

Formål: At eleverne lærer at bruge et mere nuanceret skriftsprog og løsriver sig fra blot at beskrive synsindtryk.

Forberedelse: Eleverne skal forberedes på at skrive nuanceret og bruge mange tillægsord – evt. med eksempler på, hvordan man gør dette.

Hvad skal du bruge: En kopi af miljøbeskrivelsen (bilag) og et skriveunderlag.

Hvor lang tid: Ca. 1 time for hvert miljø. Det er derudover en god idé at bruge tid på at høre elevernes historier og tale om, hvordan de har brugt deres sanseindtryk.

Sådan gør du: Eleverne får hver især til opgave at lave en miljøbeskrivelse (se bilag). De får udleveret et ark, hvorpå de først skriver, hvad de kan se, høre, lugte og mærke i miljøet. Derefter skriver de en kort historie om en fiktiv person, der oplever et eller andet i dette miljø. I denne historie skal alle sanserne inddrages.

Baggrund: Der kræves ingen særlig pædagogisk eller faglig baggrundsviden.

Forslag til videre arbejde: Man kan lave klassens ordbank, hvor man i samarbejde med eleverne piller nogle af de bedste sansebeskrivelser ud af historierne og skriver dem på et stykke karton.

Forfatter: Elisabeth Thygesen og Peter Ørts

Miljøbeskrivelse

1. Brug sanserne:

Hvad kan du lugte?: _____

Hvad kan du se? _____

Hvad kan du mærke? _____

Hvad kan du høre? _____

2. Skriv om hvad din person oplever.

Brug dine "sans-ord"

3. Læs teksten op for hinanden